

David Danel

„Život je mnohem víc než jen hudba“

Haviřovský rodák David Danel, žijící v Praze, toho za pět desítek let života stihl neuvěřitelně mnoho. Jedenáct let působil v houslové sekci PKF – Prague Philharmonia, několik sezon byl hostujícím koncertním mistrem filharmoniků v Bilbau. Jako sólista vystoupil s Janáčkovou filharmonií Ostrava, s Capellou Istropolitana a dalšími, natáčel pro Český rozhlas, vyučuje doma i v zahraničí. Stal se ředitelem Hudebního informačního střediska. Výstižněji ho ale, myslím, charakterizuje působení v souborech zaměřených na soudobou hudbu: Prague Modern, který spoluzaložil, nebo FAMA Quartet s repertoárem od Schönberga po Lutoslawského, od Kopelenta po Srnku. A nejvíc si Danela spojuji s projekty typu „Za šera, s rozbřeskem, za světla“ v ostravské galerii Plato, které mám pokušení nazvat experimentální, přestože by s tím David zřejmě nesouhlasil.

TEXT: JIŘÍ VEJVODA

Jak a proč jste se vlastně dostal k hudbě?

Vyrůstal jsem v hudební rodině, hudba byla v našem životě čímsi naprosto organickým. A v době komunismu mohla být taky cestou do otevřeného světa – „na Západ“. Ale pro to, co budu dělat, jsem se nikdy nějak zvlášť nerozhodoval. Prostě jsem byl otevřený podnětům, které ke mně přicházely, a chtěl jsem si je vyzkoušet. Od jedné otevřených dveří pak vedla cesta k dalším.

Vždy pro mě ale bylo důležité neustrnout. Což v hudebním světě znamenalo nezůstat v historickém skanzenu, ale zabývat se o hudbu a umění dneška. Vstřebávat různorodá hlediska, experimentální cesty, nečekaná spojení, spolupráce, přesahy...

Po studiích na ostravské Janáčkově konzervatoři, obor housle, jste pokračoval na tamní univerzitě, konkrétně

na její umělecko-pedagogické fakultě. Proč jste se nepokusil o JAMU či HAMU?

Když jsem maturoval, naše školní kvarteto se stalo vítězi soutěže O cenu Beethovenova Hradce. Komorní hra nás bavila a rozhodli jsme se ji rozvíjet na nově otevřené katedře Ostravské univerzity. Na její houslové oddělení tehdy nastoupil po emigraci skvělý pedagog profesor Zdeněk Gola, což byl další argument pro. Primárius kvarteta Jakub

Foto: Karel Šustr

Černohorský a violista Pavel Vítek ovšem dali přednost prestižnějším akademickým adresám v Praze a v Brně. V Ostravě jsem zůstal jen já a violoncellista Tomáš Hurník, nyní působící na Novém Zélandu. Zpětně vidím, že to bylo skvělé rozhodnutí. Studium na Ostravské univerzitě bylo koncentrované, lekcce houslí u profesora Goly nezaměnitelné, možnosti rozvíjení se v komorní hře u profesorů Vítka, Hališky a Bernátika neskutečně cenné. Nikoli náhodou se katedře, spadající dočasně pod pedagogickou fakultu, dostalo akreditace na úrovni HAMU či JAMU.

Mluvíce o Ostravě, jak vnímáte skutečnost, že se městu podaří jako prvnímu u nás v novodobé historii vybudovat koncertní sál hodný tohoto označení? A kujete plány, jak do jeho budoucí koncertní dramaturgie včlenit i soudobou hudbu?

Mám z toho neskutečnou radost. Věřím, že se projekt podaří dotáhnout do konce, a velmi to Ostravě přeji. Budu se na koncerty v novém sále moc těšit. Nic ale

nekuji, nechám se překvapit, i když bych byl samozřejmě vděčný, pokud by chtěl někdo ze zodpovědných zvážit i můj poradní hlas, moje nápady. Během několika posledních dekád Ostrava dokazuje, že má potenciál, bohatý rezervoár osobností i neotřelých nápadů. Ostravské dny, NODO, divadelní scéna i klasické hudební instituce, tedy Janáčkovy filharmonie nebo Národní divadlo moravskoslezské s jeho operami, operetami a muzikály, mají co dát regionu a zároveň čím inspirovat ostatní doma i v zahraničí. Jen to musí pochopit mocní a bohatí, nejen veřejné entity, ale i privátní donátoři, a postavit se za schopné umělce. Byl by to signál, že umíme „myslet jiný level“, že vidíme za postindustriální budoucnost. Že chceme nabídnout dětem pestřejší svět, humánnější identitu, celostní rozvoj.

Kromě pestré muzikantské činnosti, o které se zmiňuji úvodem, jste také vyučoval na Konzervatoři Jaroslava Ježka, působíte rovněž jako lektor na letních mistrovských kurzech. Co vyučujete, koho a jak?

Na Ježkově konzervatoři jsem tři roky

vyučoval obyčejnou hru na housle, hru orchestrálních partů a hru z listu. Na letních kurzech v Maďarsku poskytuji individuální lekce, učím komorní hru, vedu skupinu prvních nebo druhých houslí tamějšího orchestru. Většina studentů přichází z maďarských konzervatoří nebo z akademií, ale cestu tam pravidelně nacházejí i houslisté z celé Evropy, Jižní a Severní Ameriky. V rámci výuky se snažím propagovat novou hudbu, otvírat studentům dobrodružství improvizace, netradičních technik hry, vést je k jiným pohledům na hudbu, na to, co jako hudebníci děláme a proč. Vysvětluji, že bychom měli vystupovat z našich „bublin“, přibližovat naši hudbu dětem, teenagerům, ale i starší generaci a různě znevýhodněným. Připomínám, že být umělcem je celoživotní poslání, které znamená také naslouchat dějům kolem nás, nemlčet a někdy dělat nejednoduchá rozhodnutí.

Pokud vím, zajišťujete koncertovat rovněž na Slovensko. Vnímáte jej – vy, kterému bylo v době rozdělení někdejšího společného

Foto: Karel Šustr

státu sotva devatenáct – jako „cizinu“? Na jaké úrovni je tam současná hudba vašeho gusta? A jak je či není přijímána?

Ano, na Slovensku bývám poměrně často a jednoduše to tam miluji, mám tam mnoho přátel nejen v řadách hudebníků. Slovensko si s sebou možná nese určité handicap dané jak historicky, tak politicky. Ale při bližším pohledu se tam odehrává mnoho zdánlivě drobných, ale krásných a důležitých věcí. Země je plná „ostrůvků pozitivní deviance“, které mě po každé nabíjejí, inspirují a napájejí nadějí. Působím tam nejčastěji s projekty Veni Academy, kde spolu s Danielem Matejem, Ivanem Šillerem, Jurajem Berátsem, Ronaldem Šebestou a dalšími vedeme soustředění, pořádaná pro studenty konzervatorií a akademií v oblasti interpretace nové hudby. Nejčastěji takzvané open scores...

... neboli?

Otevřené partitury, to jsou v podstatě návody k nějaké hudební akci v grafické, textové či různě kombinované formě. Autor takové partitury je inspirátorem

a motivátorem k nějaké hudební cestě, kterou jen naznačuje, ale jejíž přesné provedení, ztvárnění už nechává na interpretech. A tak její výsledek, cesta touto krajinou, může být pokaždé jiný.

Čím dalším se ještě na Slovensku zabýváte?

Různými komorními koncerty a taky projektem Miro Tótha nazvaným Dystopic Requiem Quartet. V jeho rámci koncertujeme na nejrůznějších místech, klidně třeba na ulici, v parku nebo na bývalém hřbitově, na benzince, v klubech, v bývalých synagogách. Anebo samozřejmě ve školách. Snažíme se uměleckou formou vnášet náměty k širší debatě, ke vzdělávání, k diskusím o zamčených kapitolách dějin – třeba roli Slovenského státu při holocaustu nebo o ruské agresi na Ukrajině. Ale i k mapování dějin „nemíst“, tedy veřejných prostorů, které ztratily nebo ztrácejí svůj obsah, svůj lidský rozměr, původní smysl. Jsou to silné zážitky.

Kde jinde po světě jste ještě vystupoval?

Improvizace na festivalu Hear Me!, foto: Karel Šustr

Soudobou hudbu jsem „pašoval“ do různých odlehlých míst. Třeba na základní a střední školy tureckého města Afyon nebo do chudinských slumů čtvrti Khayelitscha v jihoafrickém Kapuském Městě. S jednou rakouskou tanečnicí jsem za noci Všechny svatých uspořádal představení na hřbitově ležícím pod Alpami. Patrně jako první houslista vůbec jsem La lontananzu od Luigiho

Nona provedl v íránském Teheránu... Co se týká běžnějších destinací, hráli jsme s kvartetem nebo se souborem Prague Modern ve Francii, v Izraeli, Japonsku, Německu, Polsku, Rumunsku, na Slovensku či v Rusku. Jsem za ten pestrý život naplněný uměním moc vděčný.

Na jaký nástroj konkrétně hrajete? A protože je to též podstatné, jaký smyčec a jaké struny používáte? Kdybyste disponoval neomezenými finančními prostředky nebo měl bohatého mecenáše, po jakých houslích byste toužil?

Mám pěkné housle, které jsou částečně z dílny neapolské rodiny Gaglianových z konce osmnáctého století. A je asi dobře, že tito mistři houslaři netuší, čeho všeho se v rámci svých improvizací s nástrojem dopouštím... Můj hlavní smyčec je značky Pfretschner, jedné z nejvýznamnějších nejen v Německu, pak mám jeden barokní a jeden čistě pro experimenty. U strun přecházím

David Danel s francouzským dirigentem a fagotistou Pascalem Galloisem, foto: Karel Šustr

Koncert Prague Modern na festivalu Contempuls, foto: Karel Šustr

mezi pirastrovskými Obligaty a Evah Pirazzi či Larsen. Jednou jsem si zahrál na stradiivárky, které mi půjčila Isabelle Faust, ale moc jsem nevěděl, jak na ně. Rád bych si ovšem někdy pořídil i housle nebo violu od žijícího houslaře nebo houslařky. Ale nástroj samotný pro mě není úplně zásadní. Vždycky jsem se vnímal spíš jako hudebník než houslista, slovo virtuos mi bylo

protivné, a tak kdybych neměl housle, hraji na cokoli jiného. Třeba na hliníkovou loď a kameny jako jednou na performanci s Martinem Janíčkem pod Radotínským mostem.

Umíte bez hudby žít, vypnout, anebo vás provází životem takřka denně?

Nebojte, vypnout umím a taky často

musím – děti se už o to většinou spolehlivě postarají... A jsem-li unaven zvuky, zašiji se na pár hodin do nějaké galerie, abych vnímal barvy, tvary, pohyby, plochy, materiály. Jindy jdu sám se psem do lesa, k řece, velmi si cením ticha, i když je v našem světě jen relativní. Bez hudby si svět a život představit neumím, ale zároveň vím, že život je mnohem víc než jen hudba. ☒